

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Lørdag den 13. januar ville Kaj Munk være fyldt 70 år. Mange tanker gik til det særprægede lille kors ved Hørbylunde.

„STRANDKROEN“
God mad — hyggelige lokaler
Musik hver aften
4 bowlingbaner
Telefon Søndervej 2

**NR. NISSUM
HØJSKOLE OG EFTERSKOLE**

Højskolen:

3 mdr. efterårskursus for unge piger.
Håndgerning (vævning, syning, stoftryk m.m.), kjolesyning og køkken-skole + højskolefag.
5 mdr. vinterskole, fællesskole, højskoleafd., landbrugsafd., forkursus for sygeplejersker.
3 mdr. forårskursus, alm. højskole og fortsætterkursus til videreuddannelse på HF.

Efterskolen:

10 mdr. kursus fra sept.—juni.
8 mdr. kursus fra nov.—juni.
Fællesskole og adgang til statskontrollerede prøver efter lovene. I begge skoleformer er der 8 timer valgfrie fag: Idrætsledereuddannelse, maskinskrivning, maskinlære, stoftryk, sprog osv. Nærmere oplysninger gives. **Ths. Mogensen**, forstander, tlf. (078) 33111 nr. 4.

**HARALD PETERSEN
& SØNNER
MURERMESTER**

Emil Møllersgade 79 - Horsens

ALFRED KRABBEHØFT A/S
ENTREPRENØR
MURERMESTER
Strandby Kirkevej 303 - Esbjerg

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HØJHED PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens.

Henvendelser ang. feriehjemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været boddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Generalmajor F. B. Larsen, Smakkegårdsvej 17, Gentofte.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, København NV. Skolen Taga 421. Privat Taga 328.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skrædermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63, NV.

Afd.chef, civilingeniør Mogens Dyre,
Gillbækhus, Gildbro pr. Nordborg.

Overpostbud E. Holger Grome,
Byvej, Maglebyhille, Kastrup.

Bankfuldmægtig Olav Holst,
Bengtasevej 6, Hellerup.

Seminarirektor, cand. mag.
Paul Holt, Trøjborgvej 82, Aarhus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Aarhus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorff-
lund allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Aarhus.

Civiloverpolitbetjent S. Julsgård Lar-
sen, Boeslundevej 1, Brh.

Arkitekt Ove Ch. Lembcke, Brødre-
gade 192, Randers.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Aarhus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Dr. Børge Næsted, Store Torv 16-18,
Aarhus C.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 20,
Herning.

Tidsstudietekniker Børge Emil Peder-
sen, Emdrupvej 1252, NV.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Sognepræst Poul Riis, Slagelse.

Dommer K. Thestrup, M.F., Herning.

Bladet PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

Annoncer.

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Tagensvej 85 E, København N, TAgA 8502 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 55538.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Skoleinspektør Johs. Fosmark. (Medl. af Dansk Fagpresseforening), Frederiksborgvej 109, 2400 København NV. Skolen: 10 54 21. Privat: 10 41 28.

TRYKKERI

A/S Folketidendes Bogtrykkeri
Ringsted

Næste nummer udkommer 26. febr.

INDHOLD:

Dansk egenart	3
Slagskygger	5
Højtideligheder i anl. af julen	7
Fangestævne	9
Bøger	11
Jubilæum	13
Dagbogsblade	19

Dansk egenart

Er der overhovedet noget, der hedder dansk kultur?

Det var et spørgsmål, der rejstes midt i december i en TV-samtale.

Tidligere havde en række kvikke foreninger gode muligheder for at kunne komme til TV med et sådant eller andre emner, som en forening gerne ville have frem til offentlig debat.

Nu er der blevet så mange ansat i massemediehusene, at de selv arrangerer den slags på professionel basis.

Jo, der er absolut noget, der hedder dansk kultur, altså en kultur, der er anderledes end andre landes.

For mange vil det hjælpe, når vi i stedet for taler om den danske egenart.

Spørger man, om der med rette kan tales om en dansk kultur i modsætning til f. eks. en tysk kultur, vil ikke ret mange synes, at der kan svares andet end bekræftende. Sammenligner man danske reaktioner med tyske gennem de sidste 100 år, vil alle indrømme, at der er en forskel.

Hermed er ikke sagt noget om, hvad der er bedst, mest tiltalende, mest omgængeligt o. lign. Det er altså blot slået fast, at der er tale om en dansk egenart, lige så vel som der er tale om en tysk egenart.

Til den danske egenart hører også sansen for og kærligheden til ironien. Denne pudsige livs- og ytringsform, der siger et og mener noget andet og dog bliver forstået indenfor den rette kreds.

Dansk humor er vidt forskellig fra den tyske sarkasme, for mens dansk humor ofte har et stænk af godmodighed, har tysk sarkasme ligesom ikke råd til at lade lidt godhed slippe med i købet.

Vi har jo gennem årene fået mange ting udefra, og i vor omformning har vi givet tingene en dansk form. Vi har ikke i alle tilfælde grund til at prale af resultaterne, men det er en kendsgerning, at forsøgene er gjort.

Når to eller flere kulturer mødes, vil der opstå øgede varme- eller kuldegrader.

Man kan nok også sige, at der opstår opfordring til slagsmål.

Det er forløbet af dette slagsmål, der afslører den kulturelle standard hos de to eller flere partnere, der tager kulturelt livtag.

Det er ligesom kultur skal have noget at leve af. Kultur skal lære os at leve og lære os at hjælpe at kulturen kan leve.

**SØNDERMARK
SKOLEMØBELFABRIK**

M. THOMSEN STØTT & SØN
Kg. Chr. Allé 6 - Aalborg

AKSEL KAUFMANN
Regina, Aarhus

REVISOR E. BECK
Danmarksgade 55
Frederikshavn

HANS HELGE MARTINSEN
Smedemester
Dalby pr. Haslev

**SPARE- & LAANEKASSEN
FOR BOGENSE & OMEGN**
Bogense

WALTRICH A/S
Abildager 19—21
Glostrup

**STØT KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND'S ARBEJDE**
N. V. Jessen
Horsens

Bygningsfirma
TØMRERMESTER FRITS BEINAU
Thybovej 10, Hasseris, Aalborg

BOULEVARD CAFEEN
v/ fru Christensen
Boulevarden 39 - Aalborg

**JOHS. NIELSEN'S
VOKSTAVLEFABRIK**
Tune

A. J. HOLM
Statsaut. skibsmægler
Havnegade 4 - Frederikssund

AUG. JENSEN
Tømrermester
Nimtofte

**UDBYE'S
BOGTRYKKERI A/S**
Staldgaardsgade 38 - Vejle

SV. ESKEROD
Aaboulevarden 47
Aarhus

**SAGFØRER-AUKTIONERNE
I AARHUS**
Frederiksgade 80 - Aarhus

JOHN HINTZE'S ENKE
Skibshandel
Toldbodgade 3 - Rønne

**VEJLE
MARGARINEFABRIK A/S**
Horsensvej - Vejle

KRØJGAARD
Kjole og konfektion
Bispensgade 9 - Aalborg

VRINDERS BAGERI
v/ Henry Sørensen
Vrinders

ESSO A B C SERVICE
Markedspladsen
Randers

Aut. FIAT forhandler
JENS JENSEN
Randersvej, Grenaa, tlf. (06) 32 01 39

GULDSMED L. LARSEN
Nygade 15 - Ringkøbing

KYSTVEJENS GARTNER
Grenaa - tlf. 32 14 35

„TREKRONER“
Trekronervej 4, Viborg

CARL C. BIEHL
Bogtrykkeri
Slotsgade 15 - Graasten

**DANSK
HYDRAULIK INDUSTRI A/S**
Strandhuse - Juelsminde

**CONTINENTAL
VIN-IMPORT**
Grønnegade 5 - Vejle

KØBMANDSGAARDEN
Østergade 38 - Assens

A. E. LAURITSEN
Urmager
Skolegade 3 - Ans

A/S THEILS-POULSEN
Konfektionsfabrik
Rødegaardsvej 180 - Odense

HYGGE-BO
v/ Helge Nielsen
Mellemgade 9 - Faaborg

N. C. NIELSEN
Vulkanisør
Jægergaardsgade 103 - Aarhus

HERLUF STÆHR
Købmand
Brogade 7, Køge

SLAGSKYGGER

VORE TO MEST SAGKYNDIGE OM KZ-SYNDROMET

Overlæge, dr. med.
Paul Thygesen.

Overlæge, dr. med.
Knud Hermann.

De tyske koncentrationslejre kaster stadig mørke slagskygger over hverdagen for mange danskere.

Mænd, der tilsyneladende havde genvundet helbred og humør, rammes nu af det, som lægevidenskaben kalder kz-syndromet. Følgen af vægttab, dårlig mave og alt for tidlige alderdomstegn, navnlig med svigten- de hukommelse og nedsat arbejds- evne.

Erkendelsen af det nye sygdoms- billede skaber en helt ny problem- stilling for Frihedsfonden, der blev oprettet i 1945 for at tage sig af de invaliderede, af enkerne efter de faldne og af de børn, hvis uddannelse måtte sikres, fordi de havde mistet deres forsørger i frihedskampen.

Frihedsfondens arbejdsplan og budget tog sigte på 25 års virksom- hed, og allerede forud for 1955 med- delte Frihedsfondens formand, gros- serer P. M. Daell, at man med 10 årsdagen for Danmarks befrielse standsede enhver aktivitet med ind- samling af penge, salg af lodsedler og 4. maj-mærker. Fonden havde overblik over erstatninger, forpligtel- ser og økonomi, og i 1970 ville de sidste af Frihedsfondens „børn“ være færdiguddannet.

Muselmændenes skæbne

Men i dag tegner der sig et nyt billede. Mange af de modstandsfolk, der af Gestapo blev sendt til de ty- ske interneringslejre, mærker i dag følgen af at have været muselmænd.

De må søge over i lettere arbejde og dermed følgende mindre indtægter, eller de må helt indstille aktiv virk- somhed.

Der er også konstateret dødsfald, hvis årsager må føres tilbage til kon- centrationslejrholdet, og det er et aktuelt spørgsmål for Frihedsfonden, om man ikke har samme forpligtelser over for de børn, der bliver faderløse i dag på grund af forsørgerens mod- standsindsats, som over for dem, der blev registreret i de første efter- krigsår.

Vil ikke belaste samfundet

Erfaringerne viser, at størstedelen af de gamle modstandsfolk holder vanskelighederne for sig selv. De ønskede ikke, at deres indsats i fri- hedskampen skulle efterfølges af en regning til samfundet, og de ønsker heller ikke nu så mange år efter kri- gen at forsøge at rejse en erstat- ningssag.

Frihedsfonden har forsøgt at kome i forbindelse med de modstands- folk, der i 1945 kom hjem fra kon- centrationslejrene, men det kræver et så omfattende detektivarbejde, at man ikke i dag har de tekniske og personelle muligheder for at gennem- føre det. Det har i almindelig kor- respondanceform vist sig umuligt at få forbindelse med alle gamle kz- fanger.

Nye opgaver for 148 komitéer

Derfor overvejer Frihedsfonden nu at genoplive de 148 lokalkomitéer, der blev skabt i 1945, og som siden har løst og afsluttet deres opgaver. Nu er der atter brug for komitéerne til at efterspore dem, med hvem for- bindelsen er blevet afbrudt, og drage omsorg for gennem samtaler og læ- geundersøgelser at få et indtryk af deres helbredstilstand.

To gamle kz-fanger, overlægerne Paul Thygesen, Københavns Amts- sygehus i Gentofte, og Knud Her- mann, Rigshospitalets neuromedicin-

ske afdeling, har dels på eget initia- tiv, dels i samarbejde med Friheds- fonden foretaget en undersøgelse af de gamle fangekammerater, de hav- de forbindelse med.

Tyskerne deporterede under besæt- telsen ca. 6.000 danskere til kz-lejre i Tyskland. Heraf var ca. 2.000 politi- folk, som stort set er beskyttet af deres tjenestemandstatus. 500 blev deporteret på grund af jødisk afstam- ning og har siden fået hjælp gennem Direktoratet for Ulykkesforsikring. Også grænsegendarmerne er med hensyn til hjælp ført i en særlig gruppe.

Endelig var der de såkaldte aso- ciale, som tyskerne drev jagt på i 1944 og sendte til arbejdslejrene. Til- bage er derefter godt 2.000 mod- standsfolk og politiske fanger, som Frihedsfonden påtog sig ansvar for. 13 pct. af dem døde under eller kort efter kz-opholdet, og 25 pct. af de overlevende kom hjem som musel- mænd. Det er et begreb, der er fast- lagt efter strenge såvel fysiske som psykiske kriterier, men med det fæl- les træk, at de alle havde et vægt- tab på over 35 pct. af tidligere vægt, hvilket vil sige en vægtreduktion til omkring 40 kilo.

Tidlig alderdomssvækkelse

Ved en undersøgelse i 1947—1948 var kun 30 pct. erhvervsmæssigt til- passet, og i dag savner man et over- blik over tilpasning og sundhedstil- stand.

De to overlæger har i de senere år undersøgt flere hundrede kz-fan- ger, og hos overraskende mange kon- staterede de en hurtigt fremskriden- de social invaliditet forårsaget af det kz-syndrom, der står for en uhelbre- delig fysisk og psykisk helbreds- svækkelse. Kz-syndromet er i sine virkninger fremadskridende og kom- penseres dårligt af de noget ældre, hvorfor mange af disse mennesker oplever at blive usædvanlig tidligt ældede. Også organisk hjernesvæk- kelse indgår i kz-syndromet og frem- kalder en intellektuel reduktion ud over den, som normalt følger med alderen.

Overlægerne har konkluderet deres redegørelse til Frihedsfonden derhen,

LANDINSPEKTØR POUL BOE
Jernbanegade 11
Thisted

**BANKEN
FOR RANDERS OG OMEGN**
Kirkegade 2, Randers
tlf. (06) 42 15 00

EDV. PETERSEN
Kaffe en gros
Stengade 40 - Helsingør

K. L. IVERSEN
Borgergade 1
Horsens

I/S SVEN JACOBSEN
Konfektionsfabrik
Ejlersvej - Næstved

**TØNDER
BEGRAVELSESFØRETNING**
Nørregade 1 - Tønder

J. FØGE JENSEN
Skelbækgade 2
København V.

**EUROPÆISKE
VARE- &
REJSEGODSFORSIKRING A/S**
Vesterbrogade 84 - V.

N. SPARRE & A. IVERSEN
Vestergade 13 - Silkeborg

**„MØLLEDAL“
MASKINSNEDKERI**
Esromvej 9 - Helsingør

HJØRRING TRÆSKOFØR. A/S
Tørholmsvej 6 - Hjørring

**FRØAVLSCENTRET
HUNSBALLE A/S**
Holstebro

H. H. MOLTKE
Thurebyholm
Tureby

MALERMESTER S. HANSEN
Ny Kastetvej 24 - Aalborg

Murermester
CHR. LYNGBAK-MADSEN
Gl. Kongevej 20 - Ikast

at kz-syndromet er fremtrædende hos mange, formentlig de fleste af de tidligere kz-fanger, og at svækkelsens invaliderende virkning bliver tiltagende med stigende alder, og hvor der sker ugunstige ændringer i erhvervsforholdene.

Tablet-systemerne uanvendelige

Overlægerne finder det derfor af største vigtighed, at Frihedsfonden fortsætter også ud over 1970 for at

varetage kz-fangernes interesser. Selv om Direktoratet for Ulykkesforsikring ser på denne kategori af sager med den største forståelse, er det efter overlægernes mening urimeligt at anvende ulykkesforsikringens tabel-systemer for invaliditetsregler og grundlag for udmåling af erstatningerne.

Det er også vigtigt, at der fortsat er nogen, som tager initiativ til at

hjælpe. Noget af det værste for en kz-fange er selv at skulle fremføre en sag over for myndighederne i en atmosfære af „martyrium“, som ofte vil kunne forværre sygdomsbilledet.

Det omfattende lægelige materiale indgår i en undersøgelse, som Frihedsfonden er i gang med som grundlag for enten at fastholde beslutningen om at lukke i 1970 eller at fortsætte virksomheden.

Niels A. Eigenbroth.

Smukke højtideligheder i anledning af jul

KØBENHAVN: Højtideligheder holdtes juleaftens eftermiddag i København — ved mindeankeret i Nyhavn og i Mindelunden i Ryvangen.

De danske søfarende, som omkom under den anden verdenskrig, blev mindet ved den andagt, der holdtes i Nyhavn.

— Minderne om de store begivenheder fra september 1939 til den 5. maj 1945 vil altid leve i det danske folks historie, men ikke mindst vil de være levende for de mange, der mistede en af deres kære i det gigantiske opgør mellem stormagterne, sagde sømandspræst F. V. Eilschou-Holm.

Søens folk

Videre sagde præsten:

— Vi er stadig mange, der husker den 30. september 1939, da det første danske skib uden varsel blev torpederet og sænket af en tysk u-båd, og 11 danske søfarende mistede livet. Og ugerne gik, og da vi fejrede julen, var 10 skibe gået tabt, og 119 danske søfarende havde mistet livet. Til trods for Danmarks neutrale holdning og den dansk-tyske ikke-angrebepagt understregede disse fire måneder for os med bitter realisme, hvad en hensynsløs krigsførelse på havet kan udrette.

Søfolkene kunne ikke forsvare sig. Deres eneste våben var en stædig, sammenbidt trods mod uretten. „De sejlede bare —“. Så enkelt kan det siges, men samtidig også så magtfuldt.

**Mindeankeret
i Nyhavn
huskes
juleaftensdag.**

<p>BAGERMESTRENE RUGBRØDSFABRIK A/S Helgolandsgade 13-15, Sønderborg</p>	<p>JOHS. M. PEDERSEN Købmand Forstallé 79 - Aabenraa</p>	<p>SAHA Horsens</p>
<p>RØNDE KURSUS Rønne</p>	<p>A. E. LAURITSEN Urmager Skolegade 3 - Ans</p>	<p>W. MANNICHE's EFTF. Tobaksfabrik Skomagergade 3, Roskilde</p>
<p>SHELL SERVICE STATION v/ Emil Lauritsen Havnen - Thisted - Tlf. (0791) 634</p>	<p>DETTLOFF Strandvejen - Klampenborg</p>	<p>A/S STURUP & CO. EFTF. Munkegade 1 - Helsingør</p>
<p>Ønsker De solidt haandværksarbejde — så gå til Murermester ASGER HANSEN Vesterø Havn - Læsø Tlf. (08) 49 61 11 - 112</p>	<p>WIGGO KONGSTAD A/S Esbjerg</p>	<p>Tømrer- og bygningsnedkeri Solidt haandværksarbejde udføres F. BERG JAKOBSEN Østergade 52 - Skjern tlf. (07) 35 04 54</p>
<p>HELMER & JØRGENSEN Manufaktur Perlegade 28, Sønderborg</p>	<p>GREGERS PETERSEN A/S Trælast - Bygningsartikler Aarhus Nordhavn - Aarhus</p>	<p>NØRGAARDS HØJSKOLE Hadsten tlf. (06) 19 41 11 - 233</p>
<p>W. WESTER Asylgade 18 - Skanderborg</p>	<p>KAI SONNE Aut. installatør Gudhjem</p>	<p>KONDITORIET NYTORV Ejnar Enggaard Østergade 1 - Thisted</p>
<p>JENS CHRISTOFFERSEN aut. installatør Bakkedraget 4, Skagen, tlf. (084) 4 25 56</p>	<p>NORDBORG SPAREKASSE Nordborg, Als</p>	<p>RYØ A/S Ingeniørfirma Nytorv 14 - Aalborg</p>
<p>CALTEX SERVICE Budolfi Plads - Aalborg Tlf. (08) 12 86 22</p>	<p>CLEMENTS TRYKKERIET Kystvej 37 - Aarhus</p>	<p>G. HANSEN Kongensgade - Nyborg</p>
<p>HOLLES KONDITORI Stedet hvor land og by mødes Algade 57, Aalborg, tlf. (08) 12 40 51</p>	<p>HØYERS RADIO Lindegade 2 - Kalundborg</p>	<p>DANSK HYDRAULIK INDUSTRI A/S Strandhuse - Juelsminde</p>
<p>BENDIX MISSIONSHOTEL Algade 14 - Mors</p>	<p>H. SVENDSEN Slagtermester Hovedgaden 16, Faxe Ladeplads</p>	<p>NIELS KJÆR Bygmester Københoved - Jylland</p>
<p>SOPHUS E. JOHNSEN & CO. Skibshandel Havnegade 32, Aarhus</p>	<p>HELSEINGØR FORKROMNINGSANSTALT Aarhusvej 45, Helsingør</p>	<p>MARSTAL TRÆLASTFORRETNING A/S Nørregade 3 - Marstal</p>

Pastor Eilschou-Holm fortsatte:

— Da vor gamle konge kort efter jul holdt sin nytårstale i radioen, var det disse forførende begivenheder, der kom til at præge talen. Kong Christian sagde bl. a.: „Det år, som er udløbet, er et år, der aldrig glemmes. I denne stund går mine tanker til dem, som i det forløbne år har mistet deres kære, som satte deres liv til i fædrelandets tjeneste. I dyb ærbødighed ærer jeg deres minde, — og den indsats, disse mænd har gjort, vil til fjerne tider minde om, at de ofrede deres liv som fædrelandets værdige sønner“.

Og når vor gamle konge profetisk sagde: „Til fjerne tider skal vi mindes om, at der var nogle, der ofrede deres liv i fædrelandets tjeneste“, så er denne enkle julehøjtid også et led i opfyldelsen af det, der blev udtalt ved nytårstide 1940.

Vi bøjer os i ærbødighed i mindet om alle de mange, som ikke mindst i aften savnes, og hvis plads står tom derhjemme.

Ryvangen

Ved højtideligheden ved mindeankeret var drenge fra FDF's søkorps mødt op med fakler.

Højtideligheden i Ryvangen fandt sted til minde om de danske frihedskæmpere, som mistede livet under besættelsen.

Spejdere lagde blomster på hver grav i Mindelunden — hjemmeværnsfolk tændte lys på hver grav. Der blev sunget af studentersangerne.

Byrådsmedlem i Roskilde, over-

politibetjent Magnus Nielsen, betegnede i en tale Mindelunden som Danmarks helligste plet.

— Her ligger modstandsfolk fra alle dele af landet — og fra alle samfundslag, sagde han. Det er efter min mening det, der gør pladsen til det, den skal være: hele Danmarks mindelund.

Jeg kan ikke lade være med — en aften som denne — at sige et par ord om mindelunden, Danmarks helligste plet, Danmarks fornemste og mest minderige gravplads.

Kommer man her en hverdag, hvor der er mere mennesketomt end i aften, ser man ret den skønne plads. Lige skøn vår som vinter.

Hvem husker ikke pladsen, når tusindvis af forårsblomster pibler op under træer og buske. De symboliserer på en måde den spirende modstandsbevægelse, og man følger væksten i løbet af sommeren herude.

Her mellem disse grave og mindeplader er man mellem gamle venner. Her ligger modstandsfolk fra alle dele af landet og fra alle samfundslag. Det er efter min mening det, der gør pladsen til det, den skal være: hele Danmarks mindelund.

Man mindes i aften de kammerater, man selv kendte. Man mindes de modstandsfolk, man kun kendte af navn. Det var navne, der brændte sig ind i vore hjerter — navne, der vil huskes — navne, der stod som symbol for frihed og ret — navne, hvis bærere ikke ville lade sig undertrykke af en ideologi, der talmæssigt, målt i personantal, var langt

større end den bevægelse, modstandsbevægelsen stod for.

Formanden for „Sammenslutningen af danske Fanger fra Frihedskampen 1940—45“, lektor Jørgen Barfod, Kgs. Lyngby, sagde:

— De faldnes tale til os er stærk. De kæmpede for en verden i frihed og fred, og de har ladet os overlevende føre deres budskab videre. Det er en svær forpligtelse, sådan som verden ser ud i dag.

Jørgen Barfod føjede til: — Vi vil værne mindet om vore faldne kammerater . . . vi må håbe, at den unge generation forstår vor tale.

Højtideligheden sluttede med, at alle sang: Altid frejdig —.

Aalborg

Det vil altid have betydning at fastholde vore mindedage, sagde biskop Erik Jensen ved den højtidelighed, der juleaftensdag holdtes i mindelunden på Aalborg Almenkirkegård, for dem, der var med i frihedskampen, og som forsvandt i koncentrationslejre eller på havet. Når man samles i mindet om dem, der ofrede deres liv for vort samfunds beståen, erkender vi vores samhørighed med vore landsmænd, med vort samfund og med vor kultur. Og det er godt at besinde sig på, at det har kostet kamp og krævet ofre at sikre vore kulturelle værdiers beståen.

Som repræsentant for de gamle Gestapo-fanger nedlagde murermeister Wilhelm Jensen en krans mellem faklerne, der lyste foran hver enkelt af mindetavlerne.

Fangestævne i Dortmund

Der indløb mange hilsener fra udlandet

Næsten 200 fangekammerater fra Forbundsrepublikken samledes den 14. og 15. oktober med talrige kammerater fra udlandet i Dortmund til Sachsenhausen-Fangernes VII. landstævne.

Hans Berthold ledede konferencen.

De udenlandske gæster overbragte hilsener. Werner Jacobi, Heinz Jun-

ge, Georg Wieber, Willi Heinskill og Harry Naujoks aflagde beretninger fra arbejdskomiteerne.

Om aftenen var der kulturaften i Fritz Henssler-Haus. Her medvirkede I. G. Metall-Ungdomskor og kunstnere fra Dortmund Scene.

Stævnet fortsatte om søndagen, og

også medlemmer af andre fangeforeninger deltog.

Som eksempler på emner, man behandlede på stævnet, kan nævnes: Egnede skridt for at opnå skadeserstatninger fra firmaet Heinkel.

Man vedtog at rette henvendelse til Forbundsdagen ang. den negative behandling i forbindelse med BEG-lovene.

Man vedtog at opfordre Forbundsdagen til at ophæve enhver forældelsesfrist for folkemord og naziforbrydelser.

**AAKIRKEBY
& OMEGNS SPAREKASSE**
Aakirkeby

KNUD SMITH
Købmand
Holmegade 11 - Ulfborg

Radio — T. V. — El-artikler
JOHS. BAK
Fausing pr. Allingaabro

Lækkert brød fra Birkelse Bageri
Bagermester
BENT OLE CHRISTIANSEN
Birkelse

Gælder det lækkert brød
Bagermester **ALVIN B. MADSEN**
Nørregade 3 - Balling
tlf. (075) 1 - nr. 23

STØT DANSK ARBEJDE
NORDJYDSK MASKINFABRIK
Hjørring

VINDUM BAGERI
Vindum pr. Bjerringbro
Specialitet: fine kranssekager

LINDHOLST & CO.
Maskinfabrik
Aabogade 40 - Aarhus

J. NØRGAARD CHRISTENSEN
Bagermester
Nors pr. Thisted

**JYDSK
TRÆ- & FINERHANDEL A/S**
Bissensgade 12 - Aarhus

**ØLGOD
UNGDOMSSKOLE**
Ølgod

**TOFTLUND & OMEGNS
SPAREKASSE**
Toftlund St.

**AGERSKOV SOGNS
SPARE- & LAANEKASSE**

Kores
CARBONPAPIR

-det står helt klart

GRAND AUTO SERVICE
v/ K. A. Damgaard
Nørregade 1 - Thisted

REVISOR VANG
Vestermarksvej 7 - Aalborg

**PLOVFABRIKKEN
SKJOLD A/S**
Lind pr. Herning

ULFBORG APOTEK
Holmegade 19
Ulfborg - N. Jylland

MISSIONSHOTELLET
Vildsund Strand
Sundby Thy

CENTRI VASK
v/ E. S. Siggaard
H. C. Ørstedsvej 52 - Herning

AABYBRO UNGDOMSSKOLE
Aabybro
Kostskole
v/ Karlo Jensen

FEJRET I DE GAULLES BY ★ Hvert år i august har landsbyen Colombey les deux Eglises, hvor de Gaulle bor, fejret en ukendt tyskers befrielse af 22 gidsler, der i 1944 stod stillet op ad en mur for at blive skudt. Han greb med dragen pistol ind i henrettelsen og beordrede fangerne løsladt. Flere gange har man i tyske aviser efterlyst redningsmanden. Forleden kom den ukendte af sig selv. Han er nu forretningsmand, hedder Karl Otto Hossmann, var på ferie og var fuldkommen uforberedt på, at hans indsats blev fejret årligt. Her er han sammen med fire af de mænd, han reddede.

Stævnet vedtog at søge nærmere samarbejde med andre modstandsorganisationer for at bekæmpe neoz nazismen.

Til stævnet var indløbet hilsener bl. a. fra fangekammeraterne, udenrigsminister Peter Gregoire, Luxemburg, folketingsmand Sverre Løberg, Norge, dr. Martin Niemöller og dr. Heinrich Gruber, provst i Berlin.

I forbindelse med landsstævnet holdtes en udstilling, som man havde givet titlen: „Kain, hvor er din broder?“ Den blev åbnet den 13. oktober. Borgmester Ewald Sprave talte.

Til åbningen var der stort fremmøde af ledende personligheder såvel fra det offentlige liv som fra organisationerne.

Dagligt kom, foruden de enkelte besøgende, 5, 10, ja 17 skoleklasser sammen med deres lærere for at se udstillingen.

Mere end 3.000 skoleelever så dokumentarfilmen: „Dødslejren Sachsenhausen“. Det var elever fra skolernes ældste klasser, fag- og fortsættelsesskolen, studenter og elever fra politiskolen.

Udstillingen var åben indtil 13. no-

vember, altså en måned. Man sluttede med programmet „Samtale med de unge“.

Dagen efter gennemførtes programmet: „Samtaler med og for pædagoger — fra podiet“.

Arrangementerne faldt godt ud.

Bøger

Michel del Castillo: Tanguy. 224 s. Pris 23,75 kr. Gyldendal.

I serien „Le francais pour tous“ foreligger nu en selvbiografisk roman „Tanguy“ af forfatteren Michel del Castillo, født i Madrid i 1933 af fransk fader og spansk moder.

Det er en rørende fortælling om en lille dreng, der som politisk flygtning under 2. verdenskrig sulter meget, græder meget og altid er på flugt.

Den er måske lidt trist, lidt langtrukken og af problematisk litterær værdi, men der er et andet aspekt i denne bog. Den er „the missing link“ mellem den alt for lette litteratur og den endnu noget for svære, et pædagogisk fund for aftenskoleundervisningen (hold III—IV). Sproget er letfatteligt, med korte sætninger, enkle konstruktioner og gode udtryk. Den kan opdeles i let genfortællelige episoder, og der er megen direkte tale. Bogens længde

bør ikke virke afskrækkende, da store passager kan springes over, uden at handlingen forrykkes (dem kan eleverne læse i ferierne!). En stor fordel er det også, at glosaret er anbragt nederst på hver side, så læseren ikke bliver distraheret af gloseopslag.

RUT JØNCH-CLAUSEN.

Halfdan Endresen: Solgt som slave. Ill. med fotos. 149 sider.

Det er en bog om slaveri og slavehandel i Afrika og Arabien, skrevet af en mand, der som missionær har fået tilnavnet „slavernes ven og befrier“. Han fortæller her om, hvorledes mennesker berøves friheden, hvorledes familier skilles, tjenere arves og kvinder holdes fangne i haremer — under mange dæknavne florerer slaveri og slavehandel fremdeles i vort „oplyste og humane“ århundrede. Forfatterens rapport viser, at slaveriet — til trods for menneskerettighedserklæringerne — endog forøges i omfang i visse dele af verden.

Bogen står som et rystende dokument i en sag, der angår os alle.

JOHANNES FELDVOSS.

Gustaf Munch-Petersen: Samlede skrifter 1—2 v. Torben Brostrøm. Borgens forlag 67. 400 sider, 24,00 kr.

Selv om Gustaf Munch-Petersen, der omkring 1937—38 deltog som frivillig i de republikanske styrker i den spanske borgerkrig, faldt ved Ebro 2. april 1938, kun 26 år gammel, havde han dog allerede en række digtsamlinger og et par prosaarbejder bag sig. Og det var en digtning, der faldt så meget uden for normerne for dansk lyrik, at han dengang sjældent blev retfærdigt placeret.

Torben Brostrøm, der senere samlede hele denne produktion i en udgave, der nu for længst er udsolgt, siger, at „det næppe er for meget sagt, at denne digter har indført den egentlige modernisme i Danmark og har arbejdet med en konsekvens, der ikke er overgået siden“.

Vi nøgenhedens legionærer, vi vil underlægge os jorden og udlevere menneskene til livet — — Det er fortjenstfuldt, at Borgens forlag nu har udsendt denne udgave igen.

JOHANNES FELDVOSS.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen
til de syge.

SILKEBORG ANDELSSLAGTERI
Silkeborg

E. LORENTZEN
Gesten

HIRTSHALS BIO
Hirtshals
ØNSKER GODT NYTAR

AALHOLM SLOT'S GODSKONTOR
Nysted

K. NYEMANN
Adelgade
Skive

STØT
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Ebbe Munck:

Døren til den frie verden.

Alle danske må være taknemmelige for, at Ebbe Munck har udgivet sine erindringer 1939—1945! Hans betydning for modstandsbevægelsens forbindelse med den frie verden, især Storbritannien, kan ikke overvurderes. Som sprogkyndig, kundskabsrig journalist havde han tidligt haft rig lejlighed til at lære nazismens forbrydelser at kende. Med det mod, den dygtighed, det initiativ og det held, han havde, fik han i Stockholm en nøgleposition under besættelsen.

Den velskrevne og spændende bog være hermed anbefalet på det bedste! Men i kommende oplag — forhåbentlig kommer der mange af dem — vil det være godt med en indholdsfortegnelse. Til gengæld bør forlaget (Schönberg) slette bemærkningen på omslaget om, at næsten alle tidligere publikationer om modstandsbevægelsen har hentet stof i forfatterens tidligere givne oplysninger om sine oplevelser under besættelsen — thi det er rent ud sagt noget vrøvl! Derimod kan det kun glæde, at Ebbe Munck i sin indledning, i forbindelse med arbejdet med at skrive erindringerne, anfører, at „inspirationen til at gå i gang med opgaven har været den kendte og måske ikke mindst den ukendte danske partisan, der gjorde det muligt for andre at engagere Danmark i den store alliance“.

R. Prytz.

„TROENS STÆRKE KVINDE“

Bogen om Johanne Hansen genudsendes i udvidet form

SØNDERBORG. Bogen om Johanne Hansen: „Troens stærke kvinde“ er genudsendt med særligt henblik på, at Als Husholdningsskole, Vollerup ved Sønderborg, den 8. januar 1968 fejrede 40 års jubilæum og i alle disse år har været ejet og ledet af den kendte og i vide kredse i vort land, i Sydslesvig og i vore nordiske broderlande så højt værdsatte forstanderinde, frk. Johanne Hansen, er bogen om og til hende, der bærer titlen „Troens stærke kvinde“, og som udkom til Johanne Hansens 75 års fødselsdag den 12. juni 1965, blevet genoptrykt og tilmed i udvidet omfang.

Bogen har nemlig været meget efterspurgt og har været udsolgt næsten helt siden hendes 75 årsdag.

Bogens 2. udgave er ligesom den første redigeret og udgivet af redaktør Chr. Refslund, Sønderborg.

Bogen, som udkom ca. 15. december, er udvidet bl. a. med en meget smuk, både pompøs og jævn „sangerhilsen“, til Johanne Hansen, fortalt af fhv. skoledirektør for Sydslesvig Bernhard Hansen.

Johanne Hansen selv har skrevet en gribende omtale af hendes far og mor, et æresminde af helt særpræget art, betitlet: „Vil nogen slynge blomster om min stav, han lægge dem på fars og mors grav“.

Bogen: Johanne Hansen „Troens stærke kvinde“ fås i bogladerne i Sønderborg, på Als Husholdningsskole, Vollerup, og hos udgiveren, redaktør Chr. Refslund, Sønderborg, ved afhentning for 10 kr. pr. ekspl., sendt pr. efterkrav for 12 kr. Ved bestilling af mindst 2 ekspl. er prisen portofrit tilsendt 10 kr. pr. ekspl.

4. MAJ-KOLLEGIET I ESBJERG

Fra Esbjerg oplyses følgende:

Ved afgørelse af spørgsmålet om ansøgerens fortrinsret til optagelse på kollegiet, har bestyrelsen altid fulgt en meget liberal fortolkning af vedtægternes regler for tildeling af fortrinsret, og jeg har nu taget anledning til at lade foretage en opgørelse pr. dato af belægningsprocenten.

Herefter ligger de faktiske forhold således: Af kollegiets 63 værelser — ikke 100 — bebos de 21 p. t. af kollegianere med tilknytning til modstandsbevægelsen, altså ca. 35 pct.

H. Rambusch.

Årsmødet hos F.V.

Frihedskampens Veteraner holdt årsmøde søndag den 21. januar kl. 10—14,30 på Telefon Fabrik Automatic i Gladsaxe.

Formanden, direktør Sverre Seehusen, aflagde beretning.

Politiinspektør A. Haslund talte

om modstandsfolks retslige stilling under en krig.

Haslund har i Paris deltaget i en vigtig konference om emnet.

Ekspeditionssekretær Børge Rønlev talte om invalide modstandsfolks — og deres pårørendes — erstatningsmæssige status efter krigen.

Frihedskampens Veteraner samler efterhånden et stort antal medlemmer.

Medvirkende hertil er i høj grad, at foreningen påtager sig væsentlige opgaver og løser dem på en sober måde.

STUDIESTIPENDIER

Den svenske Femte Maj-Fonden i Göteborg, der er oprettet af den „Kommitté för hjälp til danska flyktingar i västra Sverige“, som virkede i de sidste år af den 2. verdenskrig, foretager en gang årlig uddeling af stipendier.

Stipendierne uddeles for at støtte unge danskes studier eller uddannelse under kortere ophold i Sverige, og hensigten er at søge fremmet kendskabet til svensk kultur samt svensk samfunds- og næringsliv. Øverste aldersgrænse for at komme i betragtning ligger omkring 35 år.

Imidlertid har man vedtaget i år at henlægge midlerne fra 1968 til uddeling sammen med midlerne for 1969, således at stipendierne kan blive noget større.

Johanne Hansen 40 års jubilær

Forstanderinde, frk. Johanne Hansen kunne den 7. januar fejre 40-året for oprettelsen af Als Husholdningsskole ved Sønderborg, der afgjort er hendes livsværk.

Fra en beskeden begyndelse i 1927 er skolen gang på gang udvidet og flere undervisningsgrene taget op, men dens største betydning ligger i den gerning, Johanne Hansen har lagt i den.

Hun er i flere henseender en usædvanlig stærk kvinde med ukuelig livsvilje og mod. Det gav hun stærkt

ANDERSEN & CORDES A/S

P. Paghvej 33
Aalborg

J. LEHMAN DEGN

Boghandel
Søndergade 28 - Horsens

Blikkenslager og skiferdækker

SV. AA. SØRENSEN

Østergade 21, Skjern
Tlf. (073) 5 06 66

DAGBLADET

Ringsted
Køge — Roskilde

B.P. SERVICE

Skarrild pr. Kibæk
Tlf. (07-197111) 146

Murermester

HERMAN JENSEN

Jernbanevej 29
Tlf. (0791) - Snedsted 118

ANDELSBOGTRYKKERIET

Mindegade 72
Odense

UNIGRAFIA

Reproduktionsanstalt
Østerbro 38 - Odense

SVEND VESTERGAARD

Bagermester
Bestilling modtages på kransekager,
fødselsdagskringler m. v.
Telefon (077) 93111 nr. 4

CODAN GUMMI A/S

Køge

**DANSK JERN- &
EMAILLEINDUSTRI**

Herningvej 102 - Silkeborg

RENAULT I HJØRRING A/S

Aalborgvej 2
Hjørring
Telefon (0891) 3900

<p>„MØBELKÆLDEREN“ v/ K. D. Jensen Bredgade 5 - Brødstrup</p>	<p>RINGGAARDENS BAGERI Nylandsvej 27 - Silkeborg</p>	<p>MIDTJYDSK BRØDFABRIK Silkeborgvej 2 - Herning</p>
<p>R. SØRENSEN Taxi Buhlsvej 7 - Frederikshavn Tlf. (084) 2 06 67</p>	<p>Vognmand KURT HENRIKSEN „Kittemosegaard“ Haverup pr. Sorø</p>	<p>Bogtrykker KNUD TH. MØLLER Østergade 22 - Ringkøbing</p>
<p>N. OLSEN Malermester Bankevej 38 - Sorø</p>	<p>WADMANNS FARVEHANDEL Danmarksgade 77 Frederikshavn</p>	<p>Fa. THYLANDS TRÆLASTHANDEL A/S Vestervig</p>
<p>VOLDBY CEMENTSTØBERI & KALKMØRTELVÆRK Voldby pr. Hammel</p>	<p>CARL BALLEBY Thisted</p>	<p>AARHUS VÆRKTØJSMAGASIN A/S Viborgvej 202 - Aarhus</p>
<p>ANKERS KOLONIAL Østergade 2 - Silkeborg</p>	<p>THORSTED FODERSTOFFORENING Tim pr. Tim</p>	<p>GREGERS PETERSEN A/S Aarhus Nordhavn Aarhus</p>
<p>Smedemester PETER NIELSEN Ulbjerg pr. Ulbjerg Tlf. Ulbjerg 77</p>	<p>Manufakturhandler E. BREKKE Hvide Sande pr. Ringkøbing</p>	<p>GEORG CHRISTENSEN'S SKOTØJSFORRETNING Store Torv 15, Aarhus</p>
<p>ILVIG BOGTRYK Borgergade 6 - Silkeborg</p>	<p>HVIDE SANDE'S SØMANDSHJEM Hvide Sande pr. Ringkøbing</p>	<p>FIX SKO Hobrovej 395, Aalborg</p>
<p>BAGERMESTER CONRADSEN V. Kirkestræde 10 Randers</p>	<p>EBELTOFT SKOFABRIK v/ fabr. Viggo Jensen Nr. Port 5 - Ebeltoft</p>	<p>DEN DANSKE LANDMANDSBANK Gothersgade 18 - Fredericia</p>
<p>J. N. KJÆRSGAARDS TØMMERHANDEL A/S Gravene 35, Viborg</p>	<p>MØBELPOLSTRER E. SCHOU Florvej - Frederikshavn</p>	<p>BRÆDSTRUP TRÆLASTHANDEL A/S</p>
<p>ALLINGAABRO & OMEGNS BRUGSFØRENING Allingaabro</p>	<p>SPORTSKIOSKEN v/ hr. Petersen Gravene 16 - Viborg</p>	<p>KØBMAND H. J. KRAGH N. Kjeldsensvej 1 Holstebro</p>
<p>KARL BEDSTED Erik Glippingsvej 6 - Viborg</p>	<p>TH. FRYDENDAHL PEDERSEN Hvide Sande pr. Ringkøbing</p>	<p>ADRESSERINGSCENTRALEN Kong Christians Allé 26 9000 Aalborg - Tlf. (08) 13 22 38 (John Nydén)</p>

WALTER CORFITZEN Folkvarsvej 44 th., F.	GRENAA DAMPVÆVERI A/S Østerbrogade 6, Grenaa	OVESENS VASKERI Thorsgade 5, Thisted Tlf. (07 91) - 228
ESSO SERVICE v/ Niels Kanstrup Ram pr. Lemvig	LUNO MØBLER Volden 6 - Aarhus	DANSKE GULDSMEDES SØLVVAREFABRIK A/S Svendsgade 14, Slagelse
AALBORG DAMPVASKERI Fredericiagade, Aalborg	EXPANKO - AARHUS Katrinebjergvej 103 - Aarhus	HOKI A/S Raadhusgade 2 Horsens
HADERSLEV BANK A/S Toftlund filial	N. J. ØRSNES I/S Algade 67 - Aalborg	REVISIONSFIRMAET C. JESPERSEN Aaboulevarden 46 - Horsens
Tømrermester KAJ BREDAHL Branderup J.	SPAREKASSEN FOR HIRTSHALS & OMEGN Nørregade 1 - Hirtshals	HELGE BRUUN Revisor Søndergade 16, Horsens
K. TYBJERG Asylgade 7 - Skive	ROKKJÆRS ELEKTRO Havnegade 50 - Lemvig	LINDE TRYK Vesterbro Torv 1-3 Aarhus
VEJLØ'S BOGTRYKKERI Kordilsgade 38 - Kalundborg	AGGERSBORG SPAREKASSE pr. Aggersund Telf. Aggersund 75	HOFFENSET OFFSET REPRODUKTION Blaagaardsgade 23 B - København N.
VIBORG STIFTS FOLKEBLAD Mathiasgade 7, Viborg, tlf. 1690 Amtets og egnens største blad	Murermester S. HØRDUM Jørgensallé 17, Bjerringbro Tlf. (07) 68 13 43	BYENS KLICHE ANSTALT Frederikssundsvej 269 - Brønshøj
Murermester EJNAR JAKOBSEN Glerupsvej 2, Frederikshavn	AAGAARD SPAREKASSE Tlf. Aagaard 140	E. FABIENKE Købmand Vestergade 2 - Maribo
BJERRINGBRO CEMENTSTØBERI Østergade - Bjerringbro	ARBEJDER SPARE- OG LAANEKASSEN FOR AARHUS OG OMEGN Østergade 4, Aarhus, tlf. (06) 12 62 55	ASK FOLKEHØJSKOLE Malling St. v/ forstander Th. Ovesen
JOHS. LAURSEN Nørregade 15, Bjerringbro	ALS SPARE- OG LAANEKASSE Als, Østjylland Tlf. Als 52	LYNGBY FRØHANDEL Jernbanevej 2 - Lyngby

SJØRRING MASKINFABRIK A/S Sjørring	Glarmester A. KAAE NIELSEN Skanderborg	SV. TRUELSEN Maagevej Nykøbing Mors
TH. BUSSE Farvehandel Hestedamsgade 10—12, Horsens	LØVE APOTEKET Viborg	H. C. HEIDEMANN LASSEN Dronninglund - Nordjylland
HANSTHOLM KRO OG HOTEL Hanstholt Et godt sted at mødes	BECH'S HOTEL Storegade 4 - Tarm	GAARDEJER Ø. CHRISTENSEN Vanggaard - Hjørring
VARDE REVISIONS- & REGNSKABSKONTOR Vestergade 15 - Varde	REVISOR JOHS. JENSEN Silkeborg	Aut. Ford-forhandler BROGAARDEN Østertorv - Skive
LOLLAND-FALSTERS VENSTREBLAD OG LOLLANDS TIDENDE	Hilsen stadsing. ERIK BAUMGARTEN Thisted	GAARDEJER S. K. BÆKHØJ Elsø Nykøbing Mors
DANSK HANDELSBLAD Fenrisvej 11 - Aabyhøj	MIDTBANK Brande	SEJLMAGER HANS OLESEN Havnen - Hirtshals
VASKERIET „VÆNGE“ Baggersgade 4, Nyborg	S. B. V. VAREHUSET A/S Ryesgade 18 - Aarhus	KØBMAND J. HENRIKSEN Stoholm - Jylland
PETER MØRCH Wichmandsgade 10 Odense	VEJLØS BYGGEFORRETNING Bülowsvej 11, Holstebro	BAGERMESTRENE RUGBRØDSFABRIK Thorsgade 23 - Randers
Fa. OTTO LARSEN v/ smedemester O. Larsen og Sønner Nørregade 19—21, Aalborg	E. ESPERSEN Læderhandler Bredegade 2 - Aalborg	TARM & OMEGNS SPAREKASSE Nygade 4 - Tarm
LANDBOSPAREKASSEN Frederiksgade 18 - Thisted	CHRISTENSEN Østergade 14 - Dronninglund	WILLY TEGSTEDT'S BOGTRYKKERI Skt. Clementsgade 3 - Aalborg
BYBRO JØRGENSEN A/S Korn og foderstoffer Vestergade 2 - Sindal	LAURBERG Tullipanvej 6—8 - Farsø	H. THOMSEN Boghandel Nørregade 13 - Hobro

**DEN DANSKE
LANDMANDSBANK**
Torvet 18 - Esbjerg

H. NÆSTED
Dyrehavevej - Hillerød

BOGLADEN
v/ F. Kibsgaard
Adelgade 23 - Hobro

**BRDR. NIPPER'S
SKIBSBYGGERI
& MASKINFABRIK**
Havnen - Skagen

POUL MADSEN
Møbler — tæpper
Bovvej 1-3, Padborg, tlf. (046) 7 33 84

**SÆBY
FISKE-INDUSTRI A/S**
Sæby

C. KAALUND
Isenkram
Østergade 35 - Rudkøbing

THOR JØRGENSEN A/S
International Spedition
Toldbodgade 57-61 — K.

JENS ROHDE
Tømremester
Chr. X's vej 62 - Viby J.

SV. AA. JACOBSEN
Bogtrykkeri
Nygade 39 - Ringkøbing

O. C. THAYSEN AKTS.
Revisionsfirma
Ramsherred 40, Aabenraa

**A. ANDERSEN'S
STAALVAREFABRIK A/S**
Godthaab St., Jylland

H. ULF NIELSEN A/S
Linoleum & tæpper
Danmarksgade 14—16, Aalborg

LUNGHOLM GODS
pr. Rødvig

**HASLEV
SEMINARIUM**
Haslev

bevis på under besættelsen. Hun var fra første færd aktivt med i modstandsbevægelsen, husede adskillige, som skjulte sig for tyskerne, og til sidst blev hun selv taget og anbragt i den berygtede koncentrationslejr i Ravensbrück. Hun mistede aldrig troen på, at hun nok skulle komme hjem og var ofte til stor opmuntring

for sine medfanger. Efter befrielsen står hun stadig i forbindelse med tidligere fanger.

I national henseende har Johanne Hansen også været foregangskvinde. Hun har altid sørget for, at hendes elever — det drejer sig efterhånden om adskillige hundrede — fik et levende indtryk af de nationale forhold på begge sider af grænsen. Hun har altid været en varm talsmand for vore landsmænd i Sydslesvig. Als Husholdningsskole står i dag som en national højborg.

For sine mange fortjenester er Johanne Hansen dekoreret med både finske, norske og danske ordener. Ved hendes 75 års fødselsdag den 12. juni 1965 troppede 400 mand op fra hele norden for at hylde hende. Ved den lejlighed sagde biskop Dons Chri-

stensen, at hun har haft kærligheden som vejviser.

Til jubilæet havde hun åbent hus og inviterede til sønderjysk kaffebord. Vi har nu i alt 13 skolebygninger, så der er forhåbentlig plads nok til alle, sagde hun.

Dagbogsblade

2/12.

DANSK STATSTILSKUD TIL HJEMMETYSKE BIBLIOTEKER

FLENSBORG: „Der Nordschleswiger“ oplyser i dag, at det tyske biblioteksvæsen i Nordslesvig i henhold til det danske kulturministeriums budget for 1968 for første gang vil modtage et statstilskud. Det drejer sig om 30.000 kroner. På et møde i den danske regerings kontaktudvalg havde det tyske mindretals repræsentanter foreslået et tilskud på 260.000 kr., og „Der Nordschleswiger“ mener, at dette spørgsmål vil blive taget op på ny.

Det tyske blad oplyser ikke, hvilke tilskud der gives fra officiel side til danske biblioteker syd for grænsen.

9/12

SIDSTE KZ-BARAK I LADELUND FORSVINDER INDEN 1. MAJ

LADELUND. Den sidste gamle barak fra kz-lejren i Ladelund under krigen skal nu endelig væk. Borgmester Andreas Oechsle lover, at den ikke mere skal skæmme landskabet fra den 1. maj næste år.

Oprindelig skulle barakken være revet ned omgående, når dens beboere flyttede ud, men en anden vanskelighed har vist sig. Den ene ende af barakken bruges nemlig af en gårdejer til opbevaring af kunstgødning, og det kan først fjernes til foråret. Derfor kan den sidste halvdel af barakken ikke forsvinde, før jorden atter er klar til såning og gødning.

Grunden til, at barakken overhovedet har kunnet stå så længe uden at falde sammen, og at den har kunnet bruges til beboelse, er, at man for omkring ti år siden lagde et betonfundament under den. Desuden har den oprindelig ligget uden for den egentlige lejr og været brugt til førerbarak, fra begyndelsen af solidt bygget. Barakken ligger ikke langt fra svømmebadet i Ladelund, og hollænderne har ønsket, at man ikke opretter en campingplads, hvor lejren tidligere har ligget. Dette efterkommes naturligvis.

12/12

10.000 MARK TIL BVN-MINDESMÆRKET

FLENSBORG. Omsider — og ikke for tidligt — har byens finansudvalg til trods

for pengemangelen i den kommunale kasse besluttet sig til at stille 10.000 mark til rådighed til istandsættelse af BVN-mindemærket, som er rejst til minde om det nazistiske regimes modstandere, der døde i koncentrationslejrene. Mindesmærket er i en sørgelig forfatning. Det blev bygget i en tid, da byggematerialet endnu ikke var af så god kvalitet, at det kunne modstå tidens tand i en længere årrække.

Det danske byrådsmedlem Erwin Hübner gjorde allerede under sidste års budgetdebate opmærksom på den uholdbare tilstand, at byen ikke vedligeholdte dette mindesmærke, som er overgivet i byens varetægt. I begyndelsen af det ny år skal stadsbygningsråd Baumgarten have en samtale med repræsentanter for BVN for at aftale de nærmere enkeltheder. Der regnes med, at der skal rejses et helt nyt mindesmærke, idet det næppe er sandsynligt, at det kan betale sig at reparere det nuværende.

13/12

PADBORGLEJRENS FREM TID

PADBORG. Repræsentanter fra Forsvarets Bygningstjeneste og Civilforsvaret skal i dag mødes i Padborglejren for at drøfte de nærmere overgangsbetingelser. Den officielle dato for civilforsvarets overtagelse af Padborglejren er den 1. april, men allerede i begyndelsen af det nye år vil man gå i gang med at gøre installationerne brugbare til det nye formål.

De samlede omkostninger til indretningen er anslået til 200.000 kr. På mødet i dag vil man drøfte, hvor stor en del af lejrens civilforsvaret skal overtage. Den resterende del skal bygningstjenesten realisere enten ved salg eller nedrivning.

Når uddannelsen af paragraf 31-værnepligtige kommer i gang i lejren, skal der årligt uddannes 3.000 mand med en uddannelsesperiode på en måned. Den ny kommandant i Padborglejren bliver kolonchef Birkenfeldt Nielsen, Middelfart.

17/12

DE FALDNE MINDES

AARHUS. Ved Aarhus domkirke rejstes søndag et stort grankors til minde om besættelsestidens faldne. Foreningen af Gestapo-fanger holdt en højtidelighed ved korset, hvorefter der var kransenedlægning. Også private lagde buketter ved det smukke mindekors.

18/12

KAN IKKE STANDSES

BONN. Med en næsten uhyggelig selvsikkerhed hævdede formanden for de vesttyske nationaldemokrater, Adolf v. Thadden, forleden på en pressekonference i Bad Godesberg, at man med ingen midler kan bremse eller standse den nationaldemokratiske udvikling, der er i gang i forbundsrepublikken. De nuværende regeringspartier må simpelthen lære at leve med NPD, sagde han.

4/1

TIPVOGNSTOG IND I FRIHEDSMUSEUM

HANSTHOLM. Hanstholm kommune ved Thisted regner med, at der vil gå et år, før et besættelsesmuseum kan opføres i byen, oplyser kommuneingeniør Aage Holm. Museet skal indrettes i en af de ca. 300 bunkere, som blev opført af tyskerne under besættelsen.

Planerne blev offentliggjort for et år siden, og den gang regnede man med at komme i gang i foråret 1968. Kommuneingeniøren oplyser imidlertid, at der har været for lidt tid til at arbejde med besættelsesmuseet. Den ny haveby har krævet en stor indsats på mange andre felter.

Ifølge planerne vil man som en gestus til de i forvejen mange turister, som om sommeren besøger Hanstholm, lade et tipvognstog køre museets gæster til bunkeren gennem en af de mange gange, der findes mellem bunkerne i området.

6/1

BEVISFØRELSEN AFSLUTTES

KIEL. Bevisførelsen i jødemord-processen ved nævningetinget i Kiel afsluttes på mandag efter 71 retsmøder. Anklaget er de tidligere SS-officerer Hermann Heinrich og Franz Josef Müller. Den 15. januar indleder statsadvokat Plath sit plædoyer, der ventes at ville strække sig over flere dage.

Allerede i februar indkaldes til ny nævningesag, blandt andet mod den tidligere leder af Gestapo i Kiel, der er sigtet for nedskydning af flere britiske officerer. Disse officerer var flygtet fra en tysk fangelejr kort før krigens slutning, men blev pågrebet i Kiel og skudt.

8/1

KRIGSFORBRYDELSE FRAFALDES

VESTERLAND. 14 måneder efter, at der frafaldtes tiltale imod ham for krigsforbrydelser, har fhv. SS-„Obergruppenführer“ og generaløjtnant Heinz Reinefarth fået tilladelse til at praktisere som sagsfører ved Vesterland amtsret og Flensborg landsret.

Reinefarth, der er uddannet jurist, blev tvunget til at nedlægge sit landdagsmandat og hvervet som Vesterlands borgmester, da han i 1954 af den polske regering beskyldtes for at have haft ansvaret for drabet af flere tusinde civilpersoner i forbindelse med nedkæmpelsen af den forvilede opstand i Warszawa i august 1944.

I 1954 fandt den daværende overstatsadvokat i Flensborg, at det polske materiale ikke var tilstrækkeligt til at rejse anklage imod Reinefarth.

Først i 1958, efter at historikeren, dr. Hanns Kranhals, Lüneburg, i den tidligere 7. tyske hærs krigs dagbøger havde fundet belastende udsagn imod Reinefarth, indledtes der forundersøgelse.

Ifølge det polske materiale skal Reinefarth have haft kommandoen over to SS-bataljoner, bestående af frivillige tugthusfanger, der foretog massedrab blandt tilfangetagne polakker, fortrinsvis gamle, kvinder og børn. Eksgeneralen hævdede dog energisk, at han slet ikke havde været i Warszawa på dette tidspunkt, en påstand, som anklagemyndigheden ved Flensborg landsret trods afhøring af næsten 1.000 vidner i Polen og Vesttyskland ikke har kunnet gendrive.

11/1

HAR MARTIN BORMANN EFTER DEN 10. MAJ VÆRET I LYKSBOURG?

FLENSBOURG. Købmand Heinrich Lienau i Flensborg, mangeårig koncentrationslejr-fange og forfatter af bogen „12 år nat“, har i mange år hævdet, at den forsvundne „Reichsleiter“ Martin Bormann, Hitlers højre hånd, ved krigens slutning befandt sig i Flensborg. Hidtil har dette ikke kunnet bevises, men nu fremsættes samme formodning af en tidligere SS-mand i en udførlig artikel i „Der Spiegel“.

Det drejer sig om SS-manden Erich Karl Wiedwald, som er blevet opsporet af den britiske journalist Antony Terry. Wiedwald hævder, at han — ganske vist uvidende om, hvem det var — har smuglet Bormann ud af Berlin, at han senere blev medlem af Bormanns livvagt, og at Bormann nu bor i en stærkt bevogtet lejr i Brasilien. Den tidligere „Reichsleiter“ skal i dag være en dødsyng mand. Som bekendt blev han af den allierede militærdomstol i Nürnberg dømt til døden.

Af Wiedwalds beretning fremgår, at Bormann og en ledsager omkring den 10. maj 1945 forlod Berlin. Man ville slutte sig til Dönitz i Flensborg. „De gik ganske enkelt langs med motorvejen mod vest, direkte gennem de britiske linier. Deres mål var Lyksburg ved den danske grænse“.

Wiedwald fik senere af Bormanns ledsager, Schwendt, at vide, at den af Dönitz udarbejdede modstandsplan allerede var brudt sammen, „før afdelingen nåede Lyksburg“. Derfor besluttede Bormann at benytte sig af den flugtrute, der var blevet organiseret til fordel for tidligere SS-medlemmer.

12/1

NAZIPROCESSERNE HOLDT NPD-FREMGANGEN NEDE

BRUXELLES. Processerne mod nazitidens jødemordere i 1967 værnede Vesttyskland mod nynazismen og hindrede, at der skabtes grobund for nye yderliggående bevægelser i dette land, sagde østrigeren Simon Wiesenthal, leder af dokumentationscentret til opsporing af krigsforbrydere i Wien, i et foredrag i Bruxelles.

— Havde disse processer ikke fundet

sted, havde et parti som NPD forlængst haft meget større stemmetal, sagde Wiesenthal. Han mente, at den kolde krig i det væsentlige var skyld i, at man først efter 1958 for alvor begyndte at eftersøge og retsforfølge naziforbrydere. Som han udtrykte det: „Naziforbryderne var den kolde krigs eneste sejrherre“.

16/1

IKKE ALLE SÅR LÆGES AF TIDEN —

KIEL. Den tidsmæssige afstand mellem forbrydelsen og pådømmelsen er intet argument for at frikende mennesker, der har gjort sig skyldig i afskyelige forbrydelser, erklærede statsadvokat Ulrich Plath, Flensborg, da han i Kiel landsrets nævningeting indledte sit plædoyer mod de anklagede SS-„Scharführer“ Herm. Heinrich, Rensborg, og Franz-Josef Müller, Neustadt a. d. Weinstrasse. Statsadvokat Plath har afsat ikke mindre end fire dage til sin redegørelse for anklagemyndighedens syn på resultatet af 72 retsmøder og afhøring af et stort antal vidner, deriblandt mange jøder, der kun takket være mirakuløse omstændigheder undgik at blive ofre for den nazistiske mordmaskine i Polen.

Der kan ikke være tvivl om, at de handlinger, der lægges de anklagede til last, var forbrydelser mod menneskeheden, hed det videre. I og ved Krakow er i årene 1942 til 1944 blevet myrdet ca. 93.000 jøder — et ufatteligt tal. De anklagede kom som „små, hæderlige folk“ til Krakow. Deres befalingshavende, i sidste ende Hitler og Himmler, gjorde dem til „guder“, der kunne bestemme over liv og død. Ganske vist var de således kun sidste led i en „ordre-kæde“, men en undskyldning kunne dette ikke være. Heller ikke under nazismen måtte man begå mord — og fik man ordre til det, kunne man vægre sig. Eksempler på, at der ikke er sket de mennesker noget, som nægtede at deltage i masse mord på jøder og andre, beviser klart, hævdede statsadvokat Plath, at påstanden om „nødsituation“ hos dem, der udførte ordrene, ikke har noget på sig.

19/1

RENSBOGSK SS-MAND KRÆVES IDØMT LIVSVARIGT TUGTHUS

KIEL. I jødemordprocessen ved nævningetinget i Kiel krævede statsadvokat Ulrich Plath i dag den 53-årige tidligere SS-underofficer Hermann Heinrich fra Rensborg idømt syv års tugthus for medhjælp til mord i syv tilfælde. Desuden krævede statsadvokaten en arrestordre på grund af flugtfare. Heinrichs medanklagede, Franz Josef Müller fra Neustadt (Weinstrasse), krævedes idømt livsvarigt tugthus for mord i 11 tilfælde, med hjælp til mord i ét og forsøg på mord i ligeledes ét tilfælde.